

Vyškov

„Já jsem se nikdy nechtěla lišit od ostatních. Vždyť kvůli tomu jsem ani nechtěla často jezdit ve Vyškově autem, protože je jiné děti neměly,“ napíše Růžena po letech.

A opravdu po Vyškově raději běhala po svých. Auto tam vlastně ani nebylo potřeba, všude bylo blízko. Od nádraží ke gymnáziu, ke kostelu Nanebevzetí Panny Marie, na náměstí s radnicí nebo k zámku s pivovarem to netrvalo víc jak čtvrt hodinku. Brzy se v městečku dobře vyzná, oddechla si.

Poprvé se kolem sebe rozhlížela trochu užasle. Medřič byla sice taky okresní město, žilo tam zhruba stejně lidí jako ve Vyškově, a přesto na ni Vyškov udělal větší dojem. Už jen to výstavné nádraží! V Medřiči byla sotva malá zastávka.

„Tak jsme konečně tu,“ řekl tatínek, když vlak dojel na místo. Galantně pomohl ze schůdků mamince, trochu i Bětce, která nesla v náručí Vladimírka, a tak tak chytil i tříletou Jiřinku. Seplušku, jak jí doma říkali. Málem z vagonu samou nedočkavostí vypadla. Zato Růženka si dala záležet, aby vystoupila jako slečna! Vždyť už je jí deset...

„Takové okaté děvčátko,“ budou o ní říkat vyškovské dámy, když je maminka o pár dní později pozve na čaj do jejich nového bytu ve Stromořadní ulici. To už stojí na místě všechny ty bachraté skříně a obrovité postele, které se s nimi stěhovaly z Medřiče. A taky knihovna, jídelna a klavír, křesla, pohovky a stolky, co zaplňovaly jejich starý byt a sem se sotva vejdou. A dokonce i bílý nábytek z dětského pokoje. Tady ovšem bude mít Růženka jenom svůj pokoj! Už je opravdu slečna.

„Máte krásné děti, paní doktorová,“ pochvalují vyškovské dámy nastrojenou Seplušku i Vládíka, který si na podlaze salonu hraje s dřevěným koníkem. Růženka v nových šatech netrpělivě poposedává na

krajíčku židle a nejraději by odtud utekla. Nudí se. Dámy už hodinu upíjejí čaj z mamincina svátečního servisu, způsobně ukusují povídkové koláčky – a mluví a mluví. Jsou jako hejno vlaštovek, napadne ji. Nebo slepic, řekl by nejspíš tatínek a Růžence při té představě cuknou koutky. Maminka se na ni varovně podívá...

A tak se ta desetiletá slečna raději kouká nenápadně z okna, skrz nové krajkové záclony, co Bětka ještě ráno nahonem všela do oken, aby bylo všechno, jak má být. A hele – ten paprsek světla, jak prošel záclonou, vytvořil na parketách docela zajímavý odraz...

≈

„Milostpaní šla do schůze. Říkala, ať dětem večer navařím kaši a pro vás mám přichystat uzené s okurkou,“ drmolí Bětka, sotva tatínek odpoledne nakoukl do kuchyně. „Nebo k tomu budete chtít raději křen? A pivo?“

Tatínek zklamaně pokrčil rameny. Chce k uzenému křen, nebo okurku? Není to jedno? A chce vůbec pivo? Bětka by pro ně musela ještě zaběhnout do hospody na náměstí... Má to po ní chtít?

Hlavně však vidí, že stěhováním z Medřiče do Vyškova se doma nic nezměnilo. Stačilo pár týdnů a maminka je znovu ve svém živlu. I ve Vyškově je totiž ženský spolek! Ten zdejší se jmenuje Vlasta a maminka se už zanedlouho stane jeho předsedkyní. A zase bude mít plné ruce práce s organizováním přednášek, doučovacích kurzů pro *dělná děvčata*, s léčebnou pro nezuživé děti nebo dobročinnými akademiemi ve prospěch chudých studentů. – A tatínka zase čekají studené večere v kuchyni.

„Tak raději křen, nebo okurku?“ nedá se odbýt Bětka.

„Dejte mi obojí,“ rozhodne se najednou tatínek a samotného ho to překvapí. „Ale pro pivo chodit nemusíte.“

Bětka jen spokojeně kývne hlavou. Je ráda, že večer už nebude muset z domu. Má toho za celý den právě dost. Ke všemu se od loňské zimy stále nemůže dát do pořádku. Co prodělala ten škaredý zápal plic, jako by jí bylo jen půl. A nejvíc jí dalo zabrat stěhování do Vyškova! Kolikrát se jí ještě teď slabostí roztřesou nohy...

Ještě že si toho milostpaní nevšimla!

Zato pánovi hned tak něco neuteče. „Pojďte sem, trochu se na vás podívám,“ řekl zrovna nedávno, to ještě bydleli v Medřiči. A nedal

jinak, než že se musela svléknout do spodní košile, a on si vzal tu věčičku, co mají doktoři, a poslouchal ji, jak se nadechuje.

„Ještě výdech – a nádech – zhluboka – a ještě jednou...“ nařizoval a zároveň jí tou věčičkou přejížděl po zádech i zepředu po hrudi. Ze začátku to studilo, pak si ale zvykla. A taky byla ráda, že měl celou dobu zavřené oči. Jinak by se snad hanbou propadla...

Na druhou stranu – nebýt milostpána, tak tu nemoc snad nepřežila! To on přikázal, že musí ležet v posteli, tři týdny tak propotila. A nosil jí i všelijaké léky a mazání. Musela si to natírat na prsa, pánilo to jak čert! Ale nakonec se jí ulevilo.

„Děvče, buď za to tomu vašemu milostpánovi náramně vděčná! Vždyť tys utekla hrobníkovi z lopaty,“ říkali jí doma, když se tam mohla konečně po dlouhých týdnech vypravit. „To víš, u nás by na nějaké doktory nebylo! Jen si vzpomeň na Lojzku!“ – Bětčina mladší sestra umřela předloni, ještě jí nebylo ani dvacet. Taky začala zničehonic pokášlát, přišly teploty a za tři měsíce byla pryč.

„Je tam ještě trochu šelest. Na pravé plíci,“ řekl tatínek, sotva si Bětku tehdy poslechl. Moc se mu to nelíbilo, tenhle šelest slyšel už mockrát! Aby to nakonec nebyla... Ani to nechtěl domyslet. Měl by si o tom promluvit s maminkou, tady jde přece o Bětčino zdraví! A taky o jejich děti!

Jenže přes den na to není čas a večer bývá maminka často pryč. Nejspíš zase někde řeční o emancipaci žen a právu služek na vzdělání, řekl si tatínek s trochou trpkosti.

„Tak už je vám líp? Už se tak nezadýcháváte?“ zeptá se proto tatínek Bětky, když před něj večer staví talíř s tenkými plátky dorůžova vyuze-
ného masa.

„Chvála bohu,“ odpoví Bětka. To už ale neřekne, že na ní ještě každou chvíli vyrazí studený pot.

„No to jsem rád,“ uklidní se tatínek. Pak ho napadne, že by si měl Bětku přece jen zase poslechnout. Pro jistotu. Teď si na chvíli zajde do Kojálu, na čtvrtčku červeného. To uzené potřebuje zapít...

Ještě předtím se rozloučí s dětmi. Až se vrátí, budou už nejspíš spát. Růženku zastihne v jejím pokoji, je teď věčně zahrabaná v knížkách. Rychle se podívá, co čte – no vida, Divou Báru...

„Ne abys zase svítila do půlnoci,“ řekne tatínek a políbí svou nejstarší na čelo. „V devět koukej zhasnout!“

A pak se ještě zastaví v hale, kde si hrají Sepluška s Vladimírkem. Sepluška ho posadila na dětskou židličku, stojí před ním a něco mu vykládá. Máchá u toho důležitě rukama. Vladimír na ni kouká s otevřenou pusou.

„Na co si to hrajete?“ zeptá se tatínek pobaveně.

„Na schůzi,“ odpoví Sepluška.

≈

... Druhou zimu Bára už do školy chodit nemohla, musela se učit příst a tkát. Dosáhla patnáct let a žádné děvče v celé dědině nemohlo se jí rovnat v síle a velikosti. Tělo její bylo hrubých kostí, silných svalů...“ četla Růženka dlouho do noci. Příběh divokého, nebojácného děvčete, o kterém si celá ves myslela, že je rodičům podstrčila polednice, ji doslova uhranul. Devátou hodinu dávno přetáhla, nemohla se však od Divé Bány odtrhnout.

Bude ji nosit v hlavě ještě kolik dní. A bude si přát, aby jednou, jednou, byla jako ona. Stejně nebojácná. Aby se ani ona nenechala od nikoho zastrašit! – Jistě, od té noci přečte spousty dalších knížek. Později dokonce na děvče, co se nebálo přespat na hřbitově, dávno zapomene. A když po letech po Divé Báře zase sáhne, řekne si, že je to vlastně hloupá a sentimentální slátanina.

Přesto v ní ta hromotlucká dívka s havraními vlasy a velkýma očima kdesi uvízne: „Když jste ráčili usoudit, že jsem trestu hodna, tedy si ho podstoupím,“ pohodila Bára vzdorně hlavou a šla s muži...

Začalo to tam?

≈

„Chceš jet dnes se mnou?“ ptá se Růženky tatínek a do svého doktorského kufříku balí stetoskop, nové roušky a pár obinadel. Ve Vyškově jsou sotva pár měsíců, přesto už stačil poznat většinu zdejších nemocných.

Nechodí za všemi, to ne! Vrchní okresní lékař tu přece není od toho, aby se kdekomu díval do krku nebo mu počítal tep. Ručí za to, že v jeho okrese bude všechno v pořádku a že ostatní lékaři pod jeho dohledem budou dělat to, co je jejich povinností. Že nikde pokud možno nevyukne epidemie. Že se zkrátka nic nezanedbá.

A právě v tom je ta potíž...

I ve Vyškově jsou totiž místa, kam by rozumný člověk raději nevkročil. Třeba ta kolonie za řekou! Jako lékaře by ho už nemělo nic překvapit,